

Мястото на жените в активното еко-движение

Маргарита Филипова

Abstract: *To care for the environment and take action to protect it - this is an issue that involves and affects all of us. In this process, women are increasingly key role and responsibilities.*

Key words: *environmental movement, rights and participation of women*

ВЪВЕДЕНИЕ

Жените се включват все по-активно във всички сфери на обществения живот. В доклад на Университета в Хале се твърди, че те са „по-екологични и по поносими за околната среда от мъжете” от по отношение на хранителните си навици. Все по-голямо предизвикателство представляват обаче и въпросите за опазването на компонентите на околната среда, за които статистиката показва все по-страяскащи данни. Жените се оказват в сърцето на процеса на вземане на решения, когато се заемат с даден проблем. Те могат да повлияят в голяма степен за повишаване на чувствителността в тяхната общност към екологичните въпроси и в цялото общество.

Като майки, работещи жени в различни сфери, членове и активистки на неправителствени организации, те имат възможност за директно взаимодействие с обществото. Те имат нужда да бъдат активни, защото тяхната активност ги прави по-забележими и влиятелни. Чрез повишаване степента на съзнаване и съвест, организирайки кампании, форуми или други дейности в тази насока, те се опитват да повлияят на посоката на местните проекти, да отворят път и задруги такива и да променят начина на мислене.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Потребност на жените от участие в екологичното движение.

Жените са подтиквани от естествената природна нужда да защитават околната среда в дългосрочен план. Много от тях отдават това желание на майчинския инстинкт и водещата роля на жената като майка във всекидневния живот. Те имат почти инстинктивно чувство за неотложност, нуждата да защитават децата си от атаките на модерното общество, като замърсяването на компонентите на околната среда, от непрекъснато нарастващата консумация на вредни храни или загубата на биоразнообразие. В домовете си, те учат децата от ранна възраст на „еко-жестове” като рециклиране, намаляване на употребата на вода и електроенергия). Тази фигура на семейна отговорност ги прави по-възприемчиви от мъжете към качеството на заобикалящата ги среда, към взаимодействието между здравето и замърсяването и в глобален аспект към нуждата от голям и дългосрочен достъп до проблемите на околната среда. Те обикновено са по-чувствителни по въпросите, касаещи образованието на децата, а оттам и по-отворени да разбират какъв е риска за природата и нейните компоненти. Жените имат различен подход и нагласа от мъжете към устойчивото развитие и въпросите, касаещи околната среда. За да бъдат приети и разпознати доводите на жените, основните им инструменти могат да бъдат образованието, културата и естетиката. За да подпомогнат представянето на действията за околната среда, обаче е необходимо по-отговорно и сериозно финансиране, заинтересованост на местните власти, социална сплотеност и подобряване в комуникациите.

Действително, най-голямото предизвикателство пред нежния пол е да намери време, което да посвети на тези идеали и идеи, без да нарушават домашния си баланс. Модерните жени трябва да съгласуват работата си с ежедневието на семеен живот и задачите му в организирана времева рамка. Една възможност за постигане на

баланс е възможността те да работят от домовете си и да комуникират чрез възможностите на съвременните технологии. [1]

Предизвикателството да бъдеш едновременно работеща жена и майка дава на жените прагматичен достъп до ежедневното осмисляне на въпросите за околната среда, базирано както на икономическите стандарти, така и на културните и социални стандарти. Много често жените са фокусирани не само над големи проекти, но също така и над малки, решаващи конкретни проблеми на местно и регионално ниво. Някои от тези влиятелни еко-дами притежават сигурен капацитет за консултиране и печелене на благоразположението на други влиятелни хора, младежи и съмишленици.

Показателно е началото на гражданското общество и на зеленото движение в нашата страна, положено на 28.09.1987 г. от шест русенки: Цонка Букурова, Вря Георгиева, Дора Бобева, Стефка Монова, Евгения Желева и Албена Великова. Те организират и провеждат първата екологична демонстрация в България срещу почти десетгодишното обгазяване на Русе от химическия комбинат Верахим в гр. Гюргево, известна като „протеста на майките с количките“. На 8.03.1988 г. те са сред основателите на Обществения комитет за екологична защита на Русе. Този комитет, заедно с Независимо сдружение „Екогласност“ полагат основите на политически клуб „Екогласност“, регистриран официално на 23 април 1990 г.

Специално място трябва да се отдели на жените, които се грижат сами за семействата си. Статистиката показва, че броят на самотните родители в Европа напоследък нараства. За тези жени вероятно доброволческа дейност е голямо предизвикателство, но по този начин те насърчават други жени, които искат да се включат, да не се обезсърчават, а да се опитат да намерят баланса между всичките тези дейности. Жените от беден произход също имат този проблем, като тези ситуации често се срещат заедно. Настоящата икономическа криза и нарастването на безработицата, която засегна цялото общество са причини за техните песимистични очаквания за близкото бъдеще.

Този въпрос стои по-лесно при жените, на които не се налага да изхранват сами семействата си или да получават признание за работата си, защото могат много по-лесно да участват в процесите на вземане на решения и влагане на финансови средства.

Статистиката показва, че се увеличава броя на хората, включващи се в печеливши асоциации. Жените могат по-лесно да повлияят на политиките за околната среда, ако развият своята майчинска принадлежност и психология и ако спечелят уважението на мъжете. Това означава те да бъдат информирани, за да могат да подкрепят позициите си и доводите си с си с респект и обективност. Също така това означава непрекъснато усъвършенстване и придобиване на нови знания и умения. Една възможност за това е участието в информационни програми и образователни семинари. Обмяната на програми и опит на местно, национално и Европейско ниво може да подобри ситуацията. Образоването може да бъде начин за намаляване на обществените предразсъдъци спрямо жените, които често са изолирани в малки групи като провинциални селища.

В някои страни жените много трудно достигат до позиции с много отговорности. Те все още са изправени пред предразсъдъци, които ги водят до по малко престижни позиции, или такива които изискват специално договаряне с общността. Тук се наблюдават две тенденции: все по-висок процент от жените игнорират и изобличават установеното мъжко доминиране в разсъжденията на хората. Друга част от жените поемат отговорност за устояването на тези предразсъдъци заради липсата на самоувереност в себе си.

Решението на този проблем е едно: да разпространяват успешно опита си, което ще донесе на жените самоувереност и ще намали предразсъдъците; ще да даде на жените, които нямат смелост, сили да се включат в обществените екодвигания.

Съществува ли равен достъп на жените по въпросите за околната среда?

Съвременните жени трябва все по-често и открито да споделят своите знания. Все повече дами от всички точки на света призовават обществени институции да подкрепят тях и техните действия и проекти, както и да предприемат мерки, за да се случи това [2].

Жените желаят работещото законодателство в тяхната ситуация като майки и работещи да бъде адаптирано, например чрез развиване на услуги за работа, използвайки модерните средства за комуникация. Те приканват Европейските власти да разработят финансови програми, които да подкрепят женските проекти. Жените трябва да допринасят за своето по-добро участие като взаимно си помагат и подкрепят. Те могат да създават женски мрежи за обмяна на опит, да черпят информация, да се образуват по тези въпроси и да подобряват своите технически познания. Усилията на международните организации - ООН, ЕС, СЕ и правителствата на всички европейски страни, насочени към реализиране на този принцип, в края на XX и началото на XXI век започват да дават своите положителни резултати [3].

Възможност за себедоказване е доброволната работа в НПО, които са несравним източник на опит и добър начин за навлизане в обществения живот. За съжаление за сега включването в местния политически живот е единствения начин, по който могат да променят нещата и да повлияят върху разсъжденията на хората, за да имат истинско влияние над качеството на околната среда, сега и за в бъдеще.

Известно е, че старите предразсъдъци умират трудно. Все още се открояват се няколко фактора - пречки:

- на жените им липсва достатъчно време, за да го инвестират във въпроси и процеси, засягащи околната среда;
- те все още поемат по-голямата част от задълженията в ежедневието;
- все още има страни, дори европейски, където се подценяват възможностите и ролята на жените в обществените и социалните процеси.

А основната цел и желание на жените е преди всичко да служат с примера си за мултиплицирането над действията и на други жени в Европа и света, да провокират още много жени, които да се присъединят към тази мрежа. Целта е заедно, с обединени сили да направят въпросите за околната среда приоритет така, както тези въпроси са вече в Европейските политики. [4]

Необходимо е да се работи за по-задълбочено и цялостно екологично обучение и възпитание. Защото в момента в нашите средни училища не се изучава екология. В курса по химия фигурира само един модул „Опазване на околната среда“, което е крайно недостатъчно. Защо след като говорим за екологизация във всички сфери на производство и услуги екологията да не бъде задължителна дисциплина в училище и в сферата на висшето образование?

Много ценен аспект е възможността на жените за силно влияние над децата и младежите, като по този начин те могат да продължат да повишат респекта към околната среда. Участието в екологичното движение е начин да се включиш и приобщиш всеки към каузата за един по-чист и по-добър и по-красив свят. Да бъдеш екологичен – човек, означава да живееш с респект към околната среда, за да я оставиш непокътната за следващите поколения. Повишаването на обществената чувствителност по въпросите за устойчивото развитие чрез обучения, е сериозна необходимост. Освен Европейско и обществено финансиране има и нужда от информация за европейски и национални практики. Това може да се постигне чрез медийни презентации или открити дебати в училищата [5].

Деяностите, в услуга на околната среда, с активно женско участие мога да бъдат: намаляване нивото на изхвърляните отпадъци в природата и в домакинствата ни; промотиране на рециклирането; създаване на арт работилници и различни видове обекти; развитие на еко-туризма; организирането на спортни

събития; възстановяването на занемарени зелени площи, градини, кътчета и създаването на нови такива; работа с децата от най-ранна възраст и др.

Да предвидиш бъдещето като се базираш на настоящето е най-подходящият начин за реализиране на екологичните дейности и възпитанието на младите хора. Те трябва да бъдат провокирани да вземат подходящи решения и ежедневно да демонстрират уважението към другите и заобикалящия ни свят. Един малък опит в тази насока е създаването на студентски клуб „Зелени човечета” в РУ „А. Кънчев”.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За да стане всичко това реалност не са необходими много думи, а повече зействия, отговорност, заинтересованост и личен пример. Както е казала една велика жена, майка Тереза няма нужда от много думи, най-хубавото развлечение е работата. С обединени усилия може да постигнем всичко, което сме решили, ние жените и да допренесем за по-добър заобикалящ ни свят, днес и в бъдеще.

Що се отнася до правната страна на въпроса за законодателствата на повечето от европейските държави са приведени в съответствие с международните разпоредби, уреждащи правата на жените и равенството между половете. Няколко са областите, в които се постига тази основна цел - равенство в политическия и обществен живот; равенство в икономическия и професионален живот; равенство в семейните правоотношения и равенство в демократичното общество като цяло. Днес спокойно можем да заявим, че е поставена стабилна основа европейската жена да е пълноценен и равнопоставен член на съвременното общество.

ЛИТЕРАТУРА

- [1]. Schnorr G. The Influence of ILO Standarts and Practic in the Federal Republic of Germany//ILR.Vol. 100 №6. 1974
- [2]. Human Rights of Women. National and international Perspectives. Ed. R. Cook. Philadelphia, 1994.
- [3]. Директива на Съвета от 10.02.1975 г. и Директива 79/7
- [4]. Planned Parenthood Challenges. London 1996/2
- [5]. Nowicka W. Two Steps Back. Polands New Abortion Law//Planned Parenthood in Europa. June 1993

За контакти:

доц. д-р Маргарита Филипова, катедра „Топлотехника, хидравлика и екология”, Русенски университет „Ангел Кънчев”, сл.тел. 082 888 561, GSM: 0887308311, e-mail: mfilipova@uni-ruse.bg

Докладът е рецензиран.